

SIKKIM

GOVERNMENT

GAZETTE

**EXTRAORDINARY
PUBLISHED BY AUTHORITY**

Gangtok

Monday 24th March 2025

No. 55

**GOVERNMENT OF SIKKIM
FOOD & CIVIL SUPPLIES DEPARTMENT
SECRETARIAT ANNEXURE-I, SONAM TSHERING MARG
GANGTOK-SIKKIM-737101**

No. 776/F&CSD

Dated: 19/03/2025

NOTIFICATION

The State Government is hereby pleased to notify the working manual of the Revolving Fund Account (RAF) under the Food & Civil Supplies Department, Government of Sikkim, namely;

**Short title,
extent and
commencement**

1. (1) This Manual may be called the Working Manual of the Revolving Fund Account (RAF) 2025.
- (2) It shall extend to the whole of Sikkim.
- (3) It shall come into force on the date of its publication in the Official Gazette.

Definitions

2. (a) "Anganwadi" means a Child Care and Development Centre set up under the Integrated Child Development Service Scheme;
- (b) "Central pool" means the stock of food grains which is procured by Central and State Government and kept as reserves;
- (c) "Eligible households" includes the households covered under the Priority households and the 'Antyodaya Anna Yojana'.
- (d) "Fair Price Shops" means a licensed shop to distribute essential commodities by an order under the schemes;
- (e) "Food grain" means rice, wheat or any coarse grains under the Public Distribution System determined by the Central Government;
- (f) "Food Security" means the supply of entitled quantity of food grains and meal;

- (g) "Local authority" includes Panchayat, Municipality, District Board Town Planning Authority, Village Council or Committee authorized under the constitution;
- (h) "Meal" means hot cooked meals or 'take home ration' as may be Prescribed by Government;
- (i) "Minimum Support Price" referred to the assured price announced by the Central Government at which food grains are directly procured from the farmers;
- (j) "Notification" means a notification issued under the National Food Security Act, 2013 and published in the Official Gazette;
- (k) "Other welfare schemes" means such Government schemes under which food grains are supplied;
- (l) "Priority household" means household identified as such under section 10 of the National Food Security Act, 2013;
- (m) "Ration Card" means an official document issued by the State Government in India to households that are eligible to purchase subsidized food grains;
- (n) "Rural area" means those areas in the State except those covered in the Urban Local Body;
- (o) "Social audits" means the monitoring and evaluating the schemes and implementation of program;
- (p) "State Commission" means the State Food Commission constituted under section 16 of the National Food Security Act (NFSA) 2013;
- (q) "State Government" means the Government of Sikkim;
- (r) "Targeted Public Distribution System" means the system for distribution of commodities under the Public Distribution System to the ration card holders;
- (s) "Vigilance Committee" under section 29 of Nation Food Security Act, 2013 refers to the committee to supervise the implementation of all schemes;

Objectives

3. The purpose of this manual is to establish suitable guidelines that address every subject of the "Food & Civil Supplies Department" of Sikkim revolving fund. It seeks to provide users with information about the actual guidelines, requirements, advantage, and briefings for Targeted Public Distribution System (TPDS) schemes under National Food Security Act (NFSA) 2013. It gives the background knowledge required to comprehend the fundamental ideas when putting the schemes into practice. The Manual seeks to represent composition and operations of Sikkim's Food Department. The way the transportation system actually operates from the procurement to the delivery of the food grains and how the costs are covered is explained in a way that any user can understand the fundamentals of the process. It is intended to highlight the accountability and transparency of the financial flow of the Revolving Fund (RF).

Aims and Objectives

4. (1) The Public Distribution System, which aims to provide quality food grains at subsidized prices and to guarantee equitable distribution, is to be implemented by the Food and Civil Supplies Department. In addition to monitoring and implementing Government regulations, the Department deals with the procurement and distribution of food grains and petroleum products. The objectives shall be as under namely:-
- (a) Purchasing food grains from Food Corporation of India that is covered by the Targeted Public Distribution System (TPDS) in accordance with allocation;
  - (b) Using a network of government food grains godowns, identified Fair Price Shops, Multi Purpose Cooperative Society (MPCS), and Consumer Cooperative Societies (CCS), the Food and Civil Supplies Department transports, stores and distributes food grains and other necessities;
  - (c) To make sure that food grains and other necessary food commodities are regularly available and issuing ration cards to the state's eligible citizens.

Corpus of fund

5. (1) The Department of Food & Public Distribution, which is funded by the Ministry of Finance, gives the fund to Food Corporation of India (FCI) as a food subsidy. Food Corporation of India (FCI) and State agencies handle the procurement of food grains. At the National Scenario, several State agencies purchase food grains and transfer them to Food Corporation of India. Based on the Department of Food and Public Distribution's Provisional Cost Sheet, Food Corporation of India disbursed funds to the State upon the actual possession or liquidation of food grains from the State.

Duties of different Authorities

6. (1) Duties of Central Government :
- (a) ensuring regular supply of food grains to eligible households. Allocating food grains from central pool to State Government;
  - (b) provide food grains in respect of entitlement at prices specified for every eligible households;
  - (c) providing assistance for transportation of food grains;
  - (d) assisting State Government in meeting intra –state government expenditures;
  - (e) initiative towards maintaining required storage facilities.
2. Duties of State Government :
- (a) responsible for implementing and monitoring of the schemes with guidelines issued by Central Government.
  - (b) delivering of food grain or supply of food grains to the entitled person at specified prices through the network of Fair Price Shops;
  - (c) take delivery of the food grain from Food Corporation of India Depot to State Food Godowns;

- (d) strengthening the capacities of Food & Civil Supplies Department and establishing licensing body;
- (e) issuing Ration Cards to the eligible citizens.
- 3. Duties of Local Authorities:
  - (a) responsible for the proper implementation of the National Food Security Act, 2013 in their respective areas;
  - (b) responsible for discharging duties assigned by State Government.
- 4. There are currently two Food Corporation of India (FCI) Depots in Sikkim:
  - (a) Food Corporation India Depot Rangpo having capacity of 10,970 MTs caters to 17 Godowns in the State:-
    - (i) 3 Godown for Mangan District;
    - (ii) 5 Godowns for Gangtok District;
    - (iii) 4 Godowns for Pakyong District;
    - (iv) 5 Godowns for Namchi District.
  - (b) Food Corporation of India (FCI) Depot Jorethang having capacity of 510 MTs caters to 18 Godowns in the State:-
    - (i) 4 Godowns for Namchi District;
    - (ii) 10 Godowns for Geyzing District;
    - (iii) 4 Godowns for Soreng District.

Scheme and rate chart:-

7. Category Name	Rice	Atta	Sugar
Antyodaya Anna Yojana (AAY)	Rate: free of cost till Dec 2028. 35.00 Kg per Household.	-	1.00kg per Household (as per the rate notified by the Department from time to time)
Priority Household (PHH)	Rate: free of cost till Dec 2028. 5.00 Kg per Individual	-	-
Other Priority Household (General/Special)	Present Rate: 11.83 per kg 11.655 kg per Individual. (as per the rate and scale notified by the Department from time to time)	Present Rate: 12.76 per Kg 2.465 kg per Individual (as per the rate and scale notified by the Department from time to time).	-

Public Distribution System (PDS) Commodity

- (1) Rice: The Central Government, in order to remove the financial burden of the poor beneficiaries and to ensure nationwide uniformity and effective implementation of the National Food Security Act 2013, is providing food grains free of cost to Antyodaya Anna Yojana (AAY) households and Priority Households (PHH) beneficiaries under National Food Security Act, 2013 from 1st January 2023 to 31st December 2028.
2. Sugar: Prevailing system of sugar distribution is as under:-
  - (a) The existing scheme of supply of subsidized sugar through Public Distribution System (PDS) is for Antyodaya Anna Yojana (AAY) families only. Each Antyodaya Anna Yojana Households is being provided 1 kg of sugar per month. The Central Government provides subsidy of Rs. 18.50 per kg and the remaining cost is borne by the beneficiaries. The State of Sikkim is allotted 165.00 quintal of sugar per month for 16,500 Antyodaya Anna Yojana families.

Revolving Fund 8.

- (1) Concept by Definitions:-

A Revolving Fund is a Self-Sustaining Financial Mechanism where an initial budget allocation is made, and the fund is replenished over time thorough repayments, earnings, or contributions, allowing the fund to be reused for its intended purpose. It operates like cycle; funds are disbursed, repaid or replenished, received and then redeployed. The goal is to maintain financial sustainability and continuity for ensuring proper distribution of food grains to the beneficiaries without requiring constant eternal funding.
- (2) Revolving Fund Account:

The Department operates a Revolving Fund Account (RFA) to ensure timely procurement and distribution of food grains to prevent any hardship to the beneficiaries. The Revolving Fund Account is used to conduct transactions related to the purchase, distribution, and sale proceeds of Public Distribution System rice and sugar as well as the State Government subsidy.
- (3) Financing of the Revolving Fund:
  - (a) the Revolving Fund's sources include the Corpus Fund and the State Government's annual subsidy. Additional charges pertaining to transportation, bank, loading and unloading and godown shortages incurred during schemes implementation are covered from Revolving Fund;
  - (b) the receipt from sale proceeds of rice and sugar are deposited in the accounts of Revolving Fund.
- (4) Budgetary Provision: Budgetary Provisions for a revolving fund are crucial for its establishment, operation, and sustainability. The Government provided an initial seed amount to establish the fund:-

- (a) in order to facilitate procurement and distribution of food grains to the beneficiaries in time without facing any financial difficulties, the Department should operate the Revolving Fund, in accordance with the Budgetary Provisions, which should be made annually;
  - (b) the funds in the account of Revolving Fund should be budgeted annually to cover all the additional costs associated with the procurement of food grains until they are delivered to the beneficiaries. Such expenses should be utilized in accordance with Budgeted figures to meet the expenditure incurred while procuring rice and other additional expenses such as transportation, bank charges, Godown shortages etc;
  - (c) the actual resources released and expenditure incurred on Public Distribution System during the implementation period should be in accordance with the projected annual plan;
  - (d) the annual budget estimation for the Revolving Fund should be made considering the expenditure incurred as per the last Financial Year.
- (5) Procurement of food grains by Food and Civil Supplies Department: the Food and Civil Supplies Department procures food grains from Food Corporation of India. Sugar is purchased directly from the sugar factory and distributed through the Public Distribution System to the Antyodaya Anna Yojana beneficiaries.
- (6) Transportation of food grains:
- (a) The food grains are transported from Food Corporation of India (FCI) Depots located in Jorethang and Rangpo to various state food godowns (phase 1).
  - (b) The food gains are transported from State Food Godowns to doorsteps of Fair Price Shops (Phase 2)
  - (c) The transportation cost in the form of assistance to intra-state movement and Fair Price Shop dealer margin and additional Fair Price Shop dealer margin under National Food Security Act, 2013 are borne by the Central and State in the ration of 75:25. In addition to this, the extra cost incurred on transportation is borne from Revolving Fund Account (RFA).
- (7) Transportation charges (inter-state).Food Corporation of India is responsible for the inter-state transportation of food grains.
- (8) Mode of Payment:
- (a) The Department maintains two savings accounts: one at Sikkim State Cooperative Bank LTD. (SISCO) and one at "State Bank of Sikkim", which is accessible through the State.

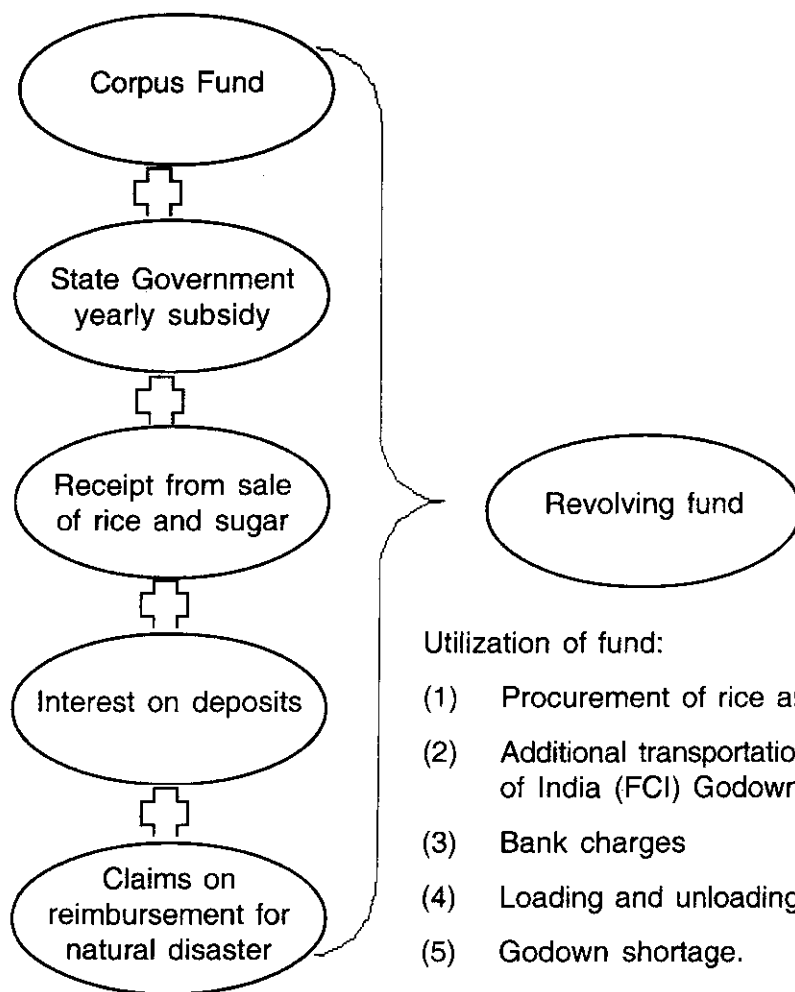
- (b) The account is operated in the name of the "Secretary Food & civil Supplies Department". The sale proceeds will be credited in the 'State Bank of Sikkim' savings account.
  - (c) The deposited funds are subsequently transferred to Sikkim State Co-operative Bank Ltd. (SISCO) for procurements of food grains.
- (9) Withdrawal of fund:
- (a) The withdrawals from the Department's Revolving Fund account can be made as needed with the approval of the Head of the Department following the correct filing of the bill and its process.
  - (b) The Revolving Fund can also be used to cover additional costs in the event of an unexpected natural disaster that affects the stock, storage, distribution and transportation of food grains. Such expenses made out of the Revolving Fund Account can be reimbursed as and when the fund is provided by the State to keep the Revolving Fund intact.
- (10) Payment related to Revolving Fund:
- (a) The procurement food grains from the Corporation of India.
  - (b) Transportation of food grains.
  - (c) Unloading charge at food godowns.
  - (d) Procurement and transportation of sugar.
  - (e) Insurance of Food Godowns.
- (11) Utilization of Interest on deposits:
- The interest earned on Deposits can be used for payments made under Revolving Fund Account.
- (12) Agreement for fund utilization: The scheme's proposal for the State Subsidy of Revolving Fund Account is routed in the Department for approval and concurrence of the competent authorities.
- (13) Internal audit of the Department: The Finance Department of the Government of Sikkim and the Accountant General of India conducts internal audits as per the requirement.
- (14) Maintenance of Accounts:
- (a) The accounts section, under the direction of the Account Officer, maintains the Department's financial reports.
  - (b) All the Godown-in-Charge shall maintain and submit monthly statement of stock and accounts to the District Civil Supplies Officer (DCSO).

(c) The scrutiny of the monthly consolidated statements pertaining to stock statement and accounts, as received from the Godown-in-Charge, along with the relevant entries in the Register and the subsequent compilation and preparation of such accounts for submission to the Food and Civil Supplies Department, constitutes the duty and obligation of the relevant District Civil Supplies Officer (DCSO) Office.

(15) Accessibility of the reports: The Administrative Head, Head of the accounts Section, and the Head of the Department can access all the reports that are kept.

(16) Management of loss, damages, stocking, shortage: Every loss that occurs during the transportation, loading and unloading storage and distribution of food grains will be documented and reported to the competent authority.

9. Flowchart of Revolving Fund

Utilization of fund:

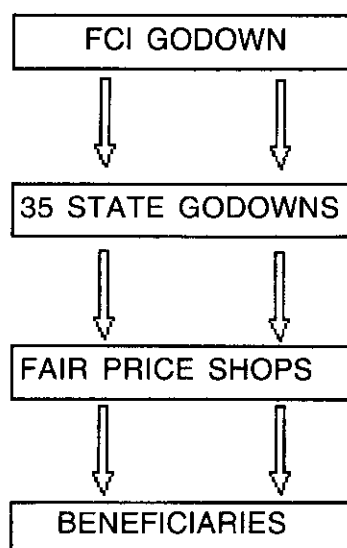
- (1) Procurement of rice and sugar.
- (2) Additional transportation Cost from Food Corporation of India (FCI) Godowns to Fair Price Shop.
- (3) Bank charges
- (4) Loading and unloading charges.
- (5) Godown shortage.
- (6) Insurance charges.
- (7) Unforeseen expenses during natural calamities.

10. Annual receipt and payments of revolving fund

Receipts	Rs	Payments	Rs
To Opening Balance SISCO Bank	XX	Procurement of Rice and Sugar	XX
SBS Bank XX			XX
State yearly Subsidy XX		Additional transportation cost	XX
Receipt from sale of rice and sugar	XX	Loading and unloading charges	XX
Interest on Deposits		Godown Shortage	XX
Claims on reimbursement for natural disaster	XX	Insurance charges	
		Bank Charges	XX
		Unforeseen expenses during natural calamities	
		By closing Balance	
		SISCO BANK XX	
	XXXX	SBS BANK XX	XXX

11. Chain of transportation of food grains

12. Illustration of expenditure to be paid from Revolving Fund for financial year 2023-24

Central and state share for NFSA Rice and Sugar

Schemes	No. of Household	Monthly allocation per household	Allotment per month (KG)	Annual allotment per Qtls
Antyodaya Anna Yojana Beneficiaries	xxxx	xx	xxxx	xxxxxx
Priority households Beneficiaries	xxxx	xx	xxxx	xxxxxx
Total			(y)	xxxxxxx

Sl. No	Description	Central rate Rs per quintal (a)	State rate Rs per quintal (B)	Total amount (central) $c=Y \times A$	Total amount (state) $D-Y \times B$	Central share (75%) $E=75\%$ of c	State share (25%) $F=25\%$ of c	Additional expenditure to be borne by state $G=D-C$
1	Transportation from FCI to FPS	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xx	xxx
2	FPS Dealers	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	-
3	Additional margin (sale through EPOS)	xx	xx	xx	xx	xx	xx	-
4	Bank Charges	-	x	-	x	-	-	x
5	Unloading and loading charges	-	x	-	xx	-	-	xx
6	Godown shortage	-	x	-	xx	-	-	-
	Total					xxx	xxx	xxx

Additional expenditure to be borne by state

Total additional expenditure to be paid from Revolving fund.

Secretary
Food & Civil Supplies Department

सिक्किम

सरकारी

राजपत्र

असाधारण प्राधिकरणद्वारा प्रकाशित

गान्तोक

सोमबार, २४ मार्च, २०२५

सं. ५५

सिक्किम सरकार

खाद्य एवम् नागरिक आपूर्ति विभाग

सचिवालय उपभवन सोनाम छिरिङ मार्ग, गान्तोक-७३७१०१

संख्या. ७७६/एफएन सीएसडी

मिति: १९/०३/२०२५

राज्य सरकार सिक्किमको खाद्य तथा नागरिक आपूर्ति विभागअन्तर्गतको चक्रिय कोष खाता (राज्य) (आरएफ) को नियमवली पुस्तिका अधितसूचित दिने काम गर्नमा प्रसन्नता व्यक्त गर्दछ, जो यस प्रकार छ:-

१. संक्षिप्त शीर्षक, कार्य र प्रारम्भ

१. यसलाई खाद्य तथा नागरिक आपूर्ति विभागको चक्रिय कोष खाता (आरएफ) को नियावाली पुस्तिका भनिनेछ।
२. यो सम्पूर्ण सिक्किममा विस्तारित हुनेछ।
३. यो आधिकारिक राजपत्रमा सूचना प्रकाशित हुने मितिबाट लागू हुनेछ।

२. परिभाषाहरू

- (क) "आँगनबाडी" भन्नाले बाल विकास केन्द्र बुझिन्छ जुन समावेशी बाल विकास सेवायोजना अन्तर्गत स्थापना गरिएको छ;
- (ख) "केन्द्रीय पूल" भन्नाले त्यो खाद्यान्न भण्डारणलाई जनाउँछ जुन केन्द्रीय र राज्य सरकारहरूले खरीद गरेर आरक्षित राख्छन्;
- (ग) "योग्य घरधनीहरू" भन्नाले ती घरधनीहरूलाई जनाउँछ जसलाई प्राथमिकता घरधनी र 'अन्त्योदय अन्न योजना' अन्तर्गत समावेश गरिएको छ;

- (घ) "सुलभ मूल्य पसल" भन्नाले एक लाइसेन्स प्राप्त पसल बुझिन्छ जुन योजनाहरू अन्तर्गत आवश्यक वस्तुहरूको वितरण गर्ने आदेशबाट सञ्चालन हुन्छ;
- (ङ) "खाद्यान्न" भन्नाले चामल, गहुँ वा कुनै पनि खस्रो अन्नलाई जनाउँछ जसलाई सार्वजनिक वितरण प्रणाली अन्तर्गत केन्द्रीय सरकार द्वारा निर्धारण गरिएको छ;
- (च) "खाद्य सुरक्षा" भन्नाले खाद्यान्न र आहारको योग्य मात्राको आपूर्ति जनाउँछ;
- (छ) "स्थानीय प्राधिकरण" भन्नाले पञ्चायत, नगरपालिका, जिल्ला बोर्ड, नगर योजना प्राधिकरण, गाउँ परिषद वा संविधान अन्तर्गत अधिकृत समिति वा प्राधिकरणलाई जनाउँछ;
- (ज) "आहार" भन्नाले पकाइएको तातो भोजन वा 'घर लैजान मिल्ने राशिन' बुझिन्छ जुन सरकारद्वारा निर्धारित गर्न सकिन्छ;
- (झ) "न्यूनतम समर्थन मूल्य" भन्नाले केन्द्र सरकारद्वारा किसानबाट प्रत्यक्ष खाद्यान्न खरीद गर्दा घोषित गरिने निश्चित मूल्यलाई जनाउँछ;
- (ञ) "सूचना" भन्नाले राष्ट्रिय खाद्य सुरक्षा ऐन २०१३ अन्तर्गत जारी गरिएको सूचना जनाउँछ जसलाई आधिकारिक राजपत्रमा प्रकाशित गरिएको छ;
- (ट) "अन्य कल्याणकारी योजनाहरू" भन्नाले त्यस्ता सरकारी योजनाहरूलाई जनाउँछ जसअन्तर्गत खाद्यान्न आपूर्ति गरिन्छ;
- (ठ) "प्राथमिकता घरधनी" भन्नाले राष्ट्रिय खाद्य सुरक्षा ऐन, २०१३ को धारा १० अनुसार पहिचान गरिएको घरधनीलाई जनाउँछ;
- (ड) "राशिन कार्ड" भन्नाले भारतीय राज्य सरकारद्वारा जारी गरिएको आधिकारिक दस्तावेजलाई जनाउँछ जुन योग्य घरधनीलाई अनुदानित खाद्यान्न किन्न अनुमति दिन्छ;
- (ढ) "ग्रामीण क्षेत्र" भन्नाले राज्यका ती क्षेत्रलाई जनाउँछ जुन शहरी स्थानीय निकायमा समावेश छैनन्;
- (ण) "सामाजिक लेखा जाँच" भन्नाले योजनाहरूको अनुगमन र मूल्यांकन गर्ने प्रक्रियालाई जनाउँछ;
- (त) "राज्य आयोग" भन्नाले राष्ट्रिय खाद्य सुरक्षा ऐन (एवएफएसए) २०१३ को धारा १६ अन्तर्गत गठन गरिएको राज्य खाद्य आयोगलाई जनाउँछ;
- (थ) "राज्य सरकार" भन्नाले सिविकम सरकारलाई जनाउँछ।
- (द) "लक्षित सार्वजनिक वितरण प्रणाली" भन्नाले सार्वजनिक वितरण प्रणाली अन्तर्गत खाद्य वस्तुहरूको वितरण गर्ने प्रणालीलाई जनाउँछ जुन राशिन कार्ड धारकहरूलाई प्रदान गरिन्छ;
- (ध) "सतर्कता समिति" राष्ट्रिय खाद्य सुरक्षा ऐन, २०१३ को धारा २९ अन्तर्गत योजना कार्यान्वयनको निगरानी गर्ने समितिलाई जनाउँछ।

३. उद्देश्यहरू

यस नियमावली पुस्तिको उद्देश्य सिक्किमको खाद्य र नागरिक आपूर्ति विभागको चक्रिय कोष प्रत्येक विषयलाई सम्बोधन गर्ने उपयुक्त दिशानिर्देशहरू स्थापित गर्नु हो। यसले प्रयोगकर्ताहरूलाई राष्ट्रिय खाद्य सुरक्षा ऐन (एनएफएसए) २०१३ अन्तर्गत लक्षित सार्वजनिक वितरण प्रणाली (टीपीडीएस) योजनाहरूको बारेमा वास्तविक दिशानिर्देशहरू, आवश्यकताहरू, फाइदाहरू र संक्षिप्त जानकारी उपलब्ध गराउन खोज्छ। यसले योजनाहरू कार्यान्वयन गर्दा आवश्यक पृष्ठभूमिबारे ज्ञान दिन्छ।

यस नियमावली पुस्तिका ले सिक्किमको खाद्य विभागको संरचना र सञ्चालनलाई प्रतिनिधित्व गर्नेछ। यसले खाद्यान्न अनुदानको ढुवानी प्रणालीको बारेमा, अनुवांशिक रूपमा खरिददेखि लिएर खाद्यान्न वितरणसम्म कसरी लागत पूरा गरिन्छ भन्ने बारे व्याख्या गर्दछ। यसले चक्रीय कोष (आरएफ) को वित्तीय प्रवाहको जवाफदेहिता र पारदर्शिता बनाउने उद्देश्य राख्छ।

४. उद्देश्य र लक्ष्यहरू

(१) सार्वजनिक वितरण प्रत्याभूति, जसको उद्देश्य अनुदान मूल्यमा गुणस्तरीय खाद्यान्न उपलब्ध गराउनु र समान वितरणको ग्यारेन्टी गर्नु हो, खाद्य तथा नागरिक आपूर्ति विभागद्वारा कार्यान्वयन गरिनेछ। सरकारका नियमहरू निगरानी र कार्यान्वयन गर्ने अतिरिक्त, विभाग खाद्यान्न र पेट्रोलियम पदार्थहरूको खरिद र वितरणसँग सम्बन्धित छ। उद्देश्यहरू यस प्रकार हुनेछन्:

- (क) भारतीय खाद्य निगमबाट खाद्यान्न खरिद गर्नु जसलाई लक्षित सार्वजनिक वितरण प्रणाली (टीपीडीएस) अन्तर्गत आवण्टित गरिएको छ;
- (ख) सरकारको खाद्यान्न गोदामहरूको सञ्जाल, पहिचान गरिएको सुलभ मूल्य पसलहरू, बहुउद्देश्यीय सहकारी समाज (एमपीसीएस), र उपभोक्ता सहकारी समाजलाई प्रयोग गर्दै, खाद्य तथा नागरिक आपूर्ति विभागले खाद्यान्न र अन्य आवश्यकताहरूको ढुवानी, भण्डारण र वितरण गर्दछ;
- (ग) राज्यका योग्य नागरिकहरूलाई राशन कार्ड जारी गर्ने सुनिश्चित गर्नु कि खाद्यान्न र अन्य आवश्यक खाद्य वस्तुहरू नियमित रूपमा उपलब्ध छन्।

५. कोषको राशि

(१) खाद्य तथा सार्वजनिक वितरण विभाग, जुन वित्त मन्त्रालयद्वारा वित्त पोषित छ, भारतीय खाद्य निगमलाई खाद्यान्न अनुदानको रूपमा कोष दिन्छ। भारतीय खाद्य निगम (एफसीआई) र राज्यका एजेन्सीहरूले खाद्यान्न खरिदको काम गर्छन्। राष्ट्रिय परिप्रेक्ष्यमा, धेरै राज्य एजेन्सीहरूले खाद्यान्न खरिद गर्छन् र त्यसलाई भारतीय खाद्य निगम भारतीय स्थानान्तरण गर्छन्। खाद्य तथा सार्वजनिक वितरण विभागको अस्थायी लागत तालिकाको आधारमा, खाद्य निगम अफ इन्डियाले राज्यलाई खाद्यान्नको वास्तविक प्राप्ति वा परिसमापन पछि कोष वितरण गर्दछ।

६. विभिन्न प्राधिकरणहरूको कर्तव्य

(१) केन्द्रीय सरकारको कर्तव्य:

- (क) योग्य घरधनीहरूलाई खाद्यान्नको नियमित आपूर्ति सुनिश्चित गर्नु केन्द्रीय भण्डारणबार राज्य सरकारलाई खाद्यान्नको आवण्टन गर्नु;
- (ख) प्रत्येक योग्य घरधनीको लागि निर्धारित मूल्यमा खाद्यान्न उपलब्ध गराउनु;
- (ग) खाद्यान्नको ढुवानीका लागि सहायता प्रदान गर्नु;
- (घ) राज्य सरकारलाई राज्यभित्रको आवागमन खर्चमा मद्दत गर्नु;
- (ङ) आवश्यक भण्डारण सुविधाहरू कायम राख्नको लागि पहल गर्नु।

(२) राज्य सरकारका कर्तव्य:

- (क) केन्द्रीय सरकारद्वारा जारी दिशानिर्देशहरूको आधारमा योजनाहरू कार्यान्वयन र निगरानी गर्नु;
- (ख) योग्य व्यक्तिहरूलाई खाद्यान्न वितरण गर्नु वा सुलभ मूल्य पसलहरूको नेटवर्कमार्फत निर्धारित मूल्यमा खाद्यान्न आपूर्ति गर्नु;
- (ग) खाद्य निगम भारतीयबाट खाद्यान्न लिने र राज्य खाद्य गोदामहरूमा स्थानान्तरण गर्नु;
- (घ) खाद्य तथा नागरिक आपूर्ति विभागको क्षमताहरू सुदृढ गर्नु र लाइसेन्सिङ निकाय स्थापना गर्नु;
- (ङ) योग्य नागरिकहरूलाई राशन कार्ड जारी गर्नु।

(३) स्थानीय प्राधिकरणहरूको कर्तव्य:

- (क) आफ्नो क्षेत्रहरूमा राष्ट्रिय खाद्य सुरक्षा ऐन, २०१३ को उचित कार्यान्वयनका लागि जिम्मेवार हुनु;
- (ख) राज्य सरकारद्वारा तोकिएका कार्यहरू पूरा गर्नु।

(४) हाल सिक्किम खाद्य निगम (एफसीआई) का दुई गोदामहरू छन्:

(क) भारतीय खाद्य निगम गोदाम रम्फु, जसको क्षमता १०,९७० मेट्रिक टन छ र यो राज्यका १७ गोदामहरूलाई सेवा पुऱ्याउँछः

१. मंगन जिल्ला का ३ गोदामहरू;
२. गान्तोक जिल्ला का ५ गोदामहरू;
३. पाकिम जिल्ला का ४ गोदामहरू;
४. नाम्ची जिल्लाका ५ गोदामहरू।

(ख) भारतिय खाद्य निगम गोदाम जोरथाङ, जसको क्षमता ५१० मेट्रिक टन छ र यसले राज्यका १८ गोदामहरूलाई सेवा पुऱ्याउँछः

१. नाम्ची जिल्लाका ४ गोदामहरू;
२. गेजिङ जिल्लाका १० गोदामहरू;
३. सोरेङ जिल्लाका ४ गोदामहरू।

७. योजना र दर तालिका

श्रेणीको नाम	चामल	आटा	चिनी
अन्त्योदय अन्न योजना (एएवाई)	दर: २०२८ डिसेम्बरसम्म निःशुल्क। प्रति परिवार ३५.०० केजी	-	१.०० केजी प्रति परिवार(विभागद्वारा समय समयमा सूचित गरिएको दर अनुसार)
प्राथमिक घरधनी (पीएचएच)	दर: २०२८ डिसेम्बरसम्म निःशुल्क। ५.०० केजी प्रतिव्यक्ति	-	-
अन्य प्राथमिक घरधनी (साधारण/विशेष)	वर्तमान दर: ११.८३ प्रति केजी ११.६५५ केजी प्रतिव्यक्ति	वर्तमान दर: १२.७६ प्रति केजी, प्रतिव्यक्ति २.४६५ केजी (विभागद्वारा समय समयमा सूचित गरिएको दर र मापदण्ड अनुसार)	-

जन वितरण प्रणाली (पीडीएस) वस्तुहरू

- (१) **चामल:** केन्द्रीय सरकार, गरिब लाभार्थीहरूको वित्तीय बोझ हटाउन र राष्ट्रिय खाद्य सुरक्षा ऐन २०१३ को प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि, अन्त्योदय अन्न योजना (एएवाई) र प्राथमिक घरधनी (पीएचएच) लाभार्थीहरूलाई १ जनवरी २०२३ देखि ३१ डिसेम्बर २०२८ सम्म खाद्यान्न निःशुल्क प्रदान गर्दैछ।
- (२) **चिनी:** चिनी वितरणको विद्यमान प्रणाली यस प्रकार छ:
- (क) सार्वजनिक वितरण प्रणाली (पीडीएस) मार्फत अनुदान प्राप्त चिनीको आपूर्ति योजना केवल अन्त्योदय अन्न योजना (एएवाई) का परिवारहरूको लागि छ। प्रत्येक अन्त्योदय अन्न योजना परिवारलाई प्रति महिना १ केजी चिनी दिइन्छ। केन्द्रीय सरकारले प्रति केजी १८.५० रुपियाँको अनुदान दिइन्छ र रहल खर्च लाभार्थीहरूले भुक्तान गर्छन्। सिक्किम राज्यलाई १६,५०० अन्त्योदय अन्न योजना परिवारहरूको लागि प्रति महिना १६५.०० क्विन्टल चिनी आवण्टित गरिएको छ।

८. चक्रीय कोष

(१) परिभाषा अनुसार अवधारणा:

रिभल्विङ फण्ड भनेको एक आत्मनिर्भर वित्तीय संयन्त्र हो जसमा आरम्भिक बजेट आवण्टन गरिएको छ, र कोषलाई समयको साथ भुक्तानी, आम्दानी, वा योगदानहरू मार्फत पुनः पूर्ति गरिन्छ, जसले गर्दा कोषलाई यसको उद्देश्य पूरा गर्न पुनः प्रयोग गर्न अनुमति दिन्छ। यो एक चक्रको जस्तो काम गर्छ; फण्डहरू वितरण गरिन्छ, भुक्तानी वा पुनः पूर्ति गरिन्छ, प्राप्त गरिन्छ र पुनः पुनः प्रयोग गरिन्छ। यसको उद्देश्य वित्तीय दिगोपन र निरन्तरताको कायम राख्नु हो, जसले लाभार्थीहरूलाई खाद्यान्न वितरणको सुनिश्चितता बिना निरन्तर बाह्य वित्त पोषणको आवश्यकता पर्दैन।

(२) चक्रीय कोषखाता:

विभागले चक्रिय कोष खाता (आरएफए) सञ्चालन गर्दछ ताकि खाद्यान्नको समयमै खरिद र वितरण सुनिश्चित गर्न सकियोस र लाभार्थीहरूलाई कुनै कठिनाई नहोस्। चक्रीय कोष खाता जन वितरण प्रणाली चामल र चिनीको खरिद, वितरण र बिक्रीको प्रक्रिया साथै राज्य सरकारको अनुदानको लेन-देन गर्न प्रयोग गरिन्छ।

(४) चक्रीय कोषको वित्तपोषण:

- (क) चक्रीय कोषका स्रोतहरूमा स्थायी कोष र राज्य सरकारको वार्षिक अनुदान समावेश छन्। योजना कार्यान्वयनको क्रममा यातायात, बैंक, लोडिंग र अनलोडिंग र गोदामको कमीजस्ता अतिरिक्त खर्चहरू चक्रीय कोषद्वारा पुरा गरिन्छ;
- (ख) चामल र चिनीको बिक्रीबाट प्राप्त रकम चक्रिय कोष खातामा जम्मा गरिन्छ।

(५) बजेटिय प्रावधान:

चक्रीय कोषको बजेटिय प्रावधान यसको स्थापना, सञ्चालन र दिगोपनका लागि महत्वपूर्ण छन्। सरकारले कोष स्थापना गर्न प्रारम्भिक मूल रकम प्रदान गरेको छ:

- (क) लाभार्थीहरूलाई समयमा खाद्यान्नको खरिद र वितरणमा कुनै वित्तीय कठिनाई नहोस् भन्ने सुनिश्चित गर्न, विभागले बजेट प्रावधानअनुसार चक्रीय कोष सञ्चालन गर्नु पर्छ, जुन प्रत्येक वर्ष बनाइन्छ;
- (ख) चक्रीय कोष खातामा रहेका रकमहरूको वार्षिकरूपमा लेखा-जोखा गर्नुपर्छ ताकि खाद्यान्नको खरिदसँग सम्बन्धित सबै अतिरिक्त खर्चहरू मिलाउन सकियोस जबसम्म खाद्यान्न लाभार्थीहरूलाई वितरण हुँदैन। यस्ता खर्चहरू हिसाब गरिएको अङ्कसँग मिलाएर प्रयोग गर्नुपर्छ;
- (ग) वास्तविक स्रोतहरू र खर्चहरू जुन सार्वजनिक वितरण प्रणालीको कार्यान्वयन अवधिमा जारी गरिएका छन्, ती वर्षको योजनासँग मिल्नुपर्छ;
- (घ) चक्रीय कोषका वार्षिक बजेट अनुमान अघिल्लो आर्थिक वर्षको खर्चको आधारमा बनाइन्छ।

(५) खाद्य एवम् नागरिक आपूर्ति विभागद्वारा गरिएको खाद्यान्नको खरिद:

खाद्य एवम् नागरिक आपूर्ति विभाग खाद्य निगम अफ इन्डियाबाट खाद्यान्न खरिद गर्दछ। चिनी प्रत्यक्ष रूपमा चिनी कारखानाबाट किनेर सार्वजनिक वितरण प्रणालीमार्फत अन्त्योदया अन्न योजना लाभार्थीहरूलाई वितरण गरिन्छ।

(६) खाद्यान्नको ढुवानी:

- (क) खाद्यान्नहरू भारतीय खाद्य निगम (एफसीआई) गोदामहरूबाट जोरेथाड र रम्फुका राज्य खाद्य गोदामहरूमा ढुवानी गरिन्छ (चरण १)।
- (ख) खाद्यान्नहरू राज्य खाद्य गोदामहरूबाट सस्तो मूल्य पसलहरूसम्म ढुवानी गरिन्छ (चरण २)।
- (घ) खाद्यान्नको ढुवानी लागत, जसमा राज्यभित्रको यातायात र सुलभ मूल्य पसल व्यापारीको अन्तर र राष्ट्रिय खाद्य सुरक्षा ऐन, २०१३ अन्तर्गत अतिरिक्त सस्तो मूल्य पसल व्यापारीको अन्तर समावेश छ, केन्द्रीय र राज्य सरकारको ७५:२५ अनुपातमा वहन गरिन्छ। यसका अतिरिक्त, यातायातमा भएको अतिरिक्त खर्च चक्रीय कोष खाता (आरएफए) बाट वहन गरिन्छ।

(७) यातायात शुल्क (अन्तर-राज्य) भारतिय खाद्य निगम अन्तर-राज्य खाद्यान्नको यातायातको जिम्मेवार छ।

(८) भुक्तानीको तरिका:

- (क) विभागसँग दुई बचत खाता छन्: एक सिक्किम राज्य सहकारी बैंक लिमिटेड (सिस्को) मा र अर्को "स्टेट बैंक अफ सिक्किम" मा, जुन राज्यभरि पहुँचयोग्य छ।
- (ख) खाता "खाद्य एवम् नागरिक आपूर्ति विभागको सचिव"को नाममा सञ्चालन गरिन्छ। बिक्री आय "स्टेट बैंक अफ सिक्किम" बचत खातामा जम्मा हुनेछ।
- (ग) जम्मा गरिएका कोषलाई खाद्यान्नको खरिदका लागि पछि सिक्किम राज्य सहकारी बैंक लिमिटेड (सिस्को) मा स्थानान्तरण गरिन्छ।

(९) कोषको निकासी:

- (क) विभागको चक्रीय कोष सही बिल पेश गरेर र यसको प्रक्रिया पुरा गरेर खाताबाट निकासी आवश्यकता अनुसार विभाग प्रमुखको अनुमोदनसँगै गर्न सकिन्छ।
- (ख) चक्रीय कोष प्राकृतिक विपत्तिका कारण खाद्यान्नको भण्डारण, वितरण र यातायातमा भएको क्षतिको समयमा अतिरिक्त खर्च पूरा गर्न पनि प्रयोग गर्न सकिन्छ। यस्तो खर्च चक्रीय कोष खाताबाट निकासी गरी राज्यबाट फण्ड उपलब्ध गराएपछि पुनः भुक्तानी गर्न सकिन्छ।

(१०.) चक्रिय कोषसँग सम्बन्धित भुक्तानी:

- (क) भारतिय खाद्य निगमबाट खाद्यान्नको खरिद।
- (ख) खाद्यान्नको ढुवानी।
- (ग) खाद्य गोदामहरूमा अनलोडिङ शुल्क।
- (घ) चिनीको खरिद र ढुवानी।
- (ङ) खाद्य गोदामहरूको बीमा।

(११) जम्मामाथि ब्याजको उपयोग:

जम्मा रकममा भएको ब्याज चक्रीय कोष खातामार्फत भुक्तानीहरू गर्न प्रयोग गर्न सकिन्छ।

(१२) कोष उपयोगको लागि सम्झौता:

राज्य अनुदानको चक्रीय कोष खाताको प्रस्ताव विभागमा अनुमोदन र सक्षम प्राधिकरणको सहमति प्राप्त गर्नका लागि पठाइन्छ।

(१३) विभागको आन्तरिक लेखा परीक्षण:

सिक्किम सरकारको वित्त विभाग र भारतको लेखा प्रमुख आवश्यकताअनुसार आन्तरिक लेखा परीक्षण गर्छन्।

(१४) खाता व्यवस्थापन:

(क) खाता अनुभागले खाता अधिकारीको निर्देशनमा, विभागका वित्तीय रिपोर्टहरू राख्दछ।

(ख) सबै गोदाम प्रमुखहरूले मासिक स्टक र खाता विवरण जिल्ला नागरिक आपूर्ति अधिकारी (डीसीएसओ) लाई बुझाउनुपर्छ।

(ग) गोदाम प्रमुखबाट प्राप्त मासिक एकीकृत स्टक विवरण र खाताहरूको जाँच पढताल र खाताका सम्बन्धित प्रविष्टिहरूसँग मिलाएर, र त्यसको पछि यस्ता खाता तयार गर्न र विभागमा बुझाउन जिल्ला नागरिक आपूर्ति अधिकारी (डीसीएसओ) को कर्तव्य हो।

(१५) रिपोर्टको पहुँच:

प्रशासनिक प्रमुख, खाता अनुभाग प्रमुख र विभाग प्रमुखले सबै रिपोर्टहरूहासिल गर्न सक्छन्।

९. चक्रीय कोषको प्रवाह चित्र

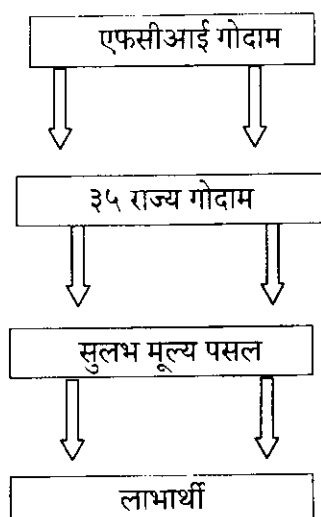
कोषको उपयोग: (१) चामल र चिनीको खरिद।

- (२) भारतीय खाद्य निगम (एफसीआई) गोदामदेखि सस्तो सुलभ पसल (एफपीएस) सम्म अतिरिक्त ढुवानी खर्च।
- (३) बैंक शुल्क।
- (४) लोडिंग र अनलोडिंग शुल्क।
- (५) गोदामको कमी।
- (६) बीमा शुल्क।
- (७) प्राकृतिक प्रकोपको क्रममा अप्रत्याशित खर्च।

१०. चक्रिय कोषको वार्षिक प्राप्ति र भुक्तानी

प्राप्ति	रु	भुक्तानी	रु
शुरूआती शेष	XX	चामल र चिनीको बिक्रीबाट प्राप्त	XX
सिस्को बैंक	XX	रकम	XX
राज्यको वार्षिक अनुदान	XX	जम्मा रकम	XX
जम्मा रकम	XX	प्राकृतिक प्रकोपका लागि क्षतिपूर्ति	XX
निक्षेपमा ब्याज	XX	दावी	XX
चामल र चिनीको खरिद	XX	अतिरिक्त यातायात खर्च	XX
लोडिंग-अनलोडिंग शुल्क	XX	गोदामको कमी	XX
बीमा शुल्क	XX	बैंक शुल्क	XX
अप्रत्याशित खर्च	XXXX	प्राकृतिक प्रकोपको क्रममा	XX
समापन शेष		सिस्को बैंक	XXX
		एसबीएस	

११. खाद्यान्न ढुवानीको श्रृंखला

१२. चक्रिय कोषबाट वित्तीय वर्ष २०२३-२४ का लागि भुक्तानी गर्नुपर्ने खर्चको उदाहरण
एनएफएसए चामल र चिनी योजनाहरूको लागि केन्द्रीय र राज्यको अंश

योजनाहरू	घरधनीको संख्या	प्रति घरधनी मासिक आवण्टन	प्रतिमहिना आवण्टन (केजीमा)	वार्षिक आवण्टन प्रति क्विन्टल
अन्त्योदय अन्न योजना लाभार्थीहरू	XXXX	XX	XXXX	XXXXXX
प्राथमिक घरधनी लाभार्थीहरू	XXXX	XX	XXXX	XXXXXX
जम्मा	(y)	XXXXXXX		

क्रम संख्या	विवरण	केन्द्रीय दर रु./क्विन्टल (a)	राज्य दर रु./क्विन्टल (B)	कुल रकम (केन्द्रीय) C=Y*A	कुल रकम (राज्य) D=Y*B	केन्द्रीय अंश(७५%) E=75% of C	राज्य अंश(२५%) F=25% of C	राज्यद्वारा वहन गर्नुपर्ने अतिरिक्त खर्च G=D-C
१	एफसीआई देखि एफपीएससम्म ढुवानी	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XX	XXX
२	एफपीएस वितरकहरू	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	-
३	अतिरिक्त अन्तर (ईपीओएस मार्फत बिक्री)	XX	XX	XX	XX	XX	XX	-
४	बैंक शुल्क	-	X	-	X	-	-	X
५	लोडिंग र अनलोडिंग शुल्क	-	X	-	XX	-	-	XX
६	गोदामको कमी	-	X	-	XX	-	-	--
कुल		XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX

राज्यद्वारा वहन गर्नुपर्ने अतिरिक्त खर्च
चक्रिय कोषबाट भुक्तानी गर्नुपर्ने कुल अतिरिक्त खर्च।

सही/-
सचिव
खाद्य एवम् नागरिक आपूर्ति विभाग

